

ข้อควรระวัง

- อย่าให้พลาสติกเป็นรูเพราะก๊าซแอมโมเนียจะระเหยออกไปทำให้ฟางปรุแต่ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร อาจใช้เทปใสซ่อมพลาสติกที่ขาดได้

- การคลุมกองฟางเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อป้องกันไม่ให้ฟางในกองถูกแสงแดด เพราะจะทำให้ฟางภายในกองมีอุณหภูมิสูงขึ้น ทำให้ก๊าซแอมโมเนียขยายตัวและลอยขึ้นข้างบน ทำให้ฟางที่อยู่ด้านล่างถูกปรุแต่ไม่สมบูรณ์ และทำให้คุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร

นอกจากการทำฟางปรุแต่แล้ว ยังสามารถใช้วิธีการอื่น ๆ ในการเพิ่มคุณค่าทางโภชนาของฟางข้าวได้ โดยใช้สารละลายยูเรีย-กากน้ำตาล (ยูเรีย 1.5 กก. กากน้ำตาล 7.5 กก. ละลายน้ำ 80 ลิตร (4 ปี๊บ) ราดฟางข้าว 100 กก. หรือใช้ฟางข้าว เสริมด้วย ใบถั่ว ใบกระถิน ใบมันสำปะหลังตากแห้ง เป็นอาหารให้โคกิน วันละ 0.5 – 1 กก. ต่อตัว จะสามารถรักษาน้ำหนักโคในช่วงแล้งได้

การเก็บและถนอมพืชอาหารสัตว์ ในหน้าแล้ง

การทำฟางปรุแต่

ที่มา ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์
เรียบเรียงโดย ส่วนงานการเกษตร สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง

อุปกรณ์ในการทำฟางปรุงแต่ง

1. ฟางข้าว
2. ปุ๋ยยูเรีย (ปุ๋ยเย็น หรือปุ๋ยสูตร 46-0-0)
3. น้ำ
4. ภาชนะใส่น้ำ เช่น โถงหรือถังน้ำมัน 200 ลิตร
5. บัวรดน้ำ
6. เครื่องชั่ง
7. พลาสติกใส หน้ากว้าง 1.25 เมตร

วิธีทำ

1. เตรียมพื้นที่ที่จะทำกองฟางหมัก ขนาดกว้างประมาณ 3 เมตร ยาวประมาณ 6 เมตร โดยเลือกพื้นที่เป็นที่ราบไม่ลาดเอียง ปรับที่ให้เรียบไม่ให้มีเศษไม้หรือหินหลงเหลืออยู่
2. ตักน้ำใส่ภาชนะที่เตรียมไว้ให้ได้ประมาณ 100 ลิตร (5 ปี๊บ) ชั่งยูเรีย 6 กก. แล้วนำไปละลายน้ำดังกล่าว คนให้ทั่วจนยูเรียละลายหมด
3. ตัดผ้าพลาสติกให้ยาวผืนละ 5 เมตร 2 ผืน ปูผ้าพลาสติกนั้นบนพื้นที่ซึ่งเตรียมไว้ ให้ขอบผ้าพลาสติกเหลื่อมกันประมาณ 4- 5 นิ้ว ยกขอบรอบนอกของผ้าพลาสติกด้วยมัดฟางหรือท่อนไม้ เพื่อป้องกันมิให้น้ำยูเรียไหลออกจากกองฟาง
4. ขนฟางมากองบนผ้าพลาสติกที่ปูพื้นไว้ ให้ได้ฟาง 100 กก. เกลี่ยฟางให้กระจายอย่างสม่ำเสมอ
5. นำน้ำยูเรียที่ผสมไว้แล้ว รดบนฟางอย่างทั่วถึงด้วยบัวรดน้ำ จะได้ฟางปรุงแต่งชั้นแรก
6. ทำชั้นที่สอง ตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้ว เรื่อยๆ ไปจนครบชั้นที่ 5 จะได้ฟางปรุงแต่ง จำนวน 500 กก. ในการทำฟางปรุงแต่งชั้นที่ 3 ชั้นที่ 4 และชั้นที่ 5 ควรขึ้นไปเดินย่ำ เพื่อไม่ให้กองฟางหลวม ซึ่งจะทำให้กองฟางล้มได้ เมื่อเสร็จแล้วจะได้กองฟางสูงประมาณ 1 เมตร
7. ตัดผ้าพลาสติกมา 5 ผืน ยาวผืนละ 5 เมตร ใช้ผ้าพลาสติกที่ตัดไว้ 3 ผืน คลุมส่วนบนของกองฟางตามแนวขวาง ให้ขอบผ้าพลาสติกแต่ละผืนเหลื่อมกัน 4- 5 นิ้ว ที่เหลืออีก 2 ผืน ให้ปิดหัวท้ายของกองฟางเมื่อคลุมเสร็จจะมีขอบพลาสติกที่คลุม และขอบผ้าพลาสติกที่รองพื้นเหลืออยู่เล็กน้อย ให้พับขอบผ้าที่เหลือเข้าด้วยกัน
8. เอาท่อนไม้หรือวัสดุอื่น ๆ ทับพลาสติกอีกชั้นหนึ่ง เพื่อป้องกันพลาสติกถูกลมพัดและป้องกันแดดส่อง ทิ้งไว้ 21 วัน ก็สามารถนำมาใช้เป็นอาหารสัตว์ได้

การทำฟางปรุงแต่ง

หมายถึง การนำฟางข้าวมาปรับปรุงคุณภาพโดยการใช้สารละลายยูเรีย 6 % (ยูเรีย 6 กก. ละลายน้ำ 100 ลิตร) แล้วหมักไว้นานประมาณ 3 สัปดาห์ หลังจากนั้นนำฟางที่ปรุงแต่งซึ่งต้องการจะใช้มาฝังลม เพื่อลดก๊าซแอมโมเนียบางส่วนลง ก่อนนำไปให้สัตว์กิน ส่วนที่เหลือให้ปิดคลุมผ้าพลาสติกไว้เช่นเดิม เพื่อป้องกันการเกิดราขึ้น ปกติแล้ว ฟางข้าวจะมีโปรตีน ประมาณ 1.5/2% เท่านั้น หลังจากนำมาปรับปรุงคุณภาพ เป็นฟางปรุงแต่ง แล้วจึ % ของโปรตีนเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 4 เท่าตัว

ลักษณะฟางปรุงแต่งที่ดี

1. มีสีน้ำตาลเข้มกว่าปกติ
2. มีกลิ่นแอมโมเนีย
3. มีความชื้นประมาณ 50%
4. มีลักษณะอ่อนนุ่ม
5. ไม่มีราขึ้น

การทำฟางปรุงแต่งกะให้ใช้หมดภายใน 3-4 สัปดาห์ (น้ำหนักฟางประมาณ 1,500 กก.) และให้พอกับจำนวนโค โดยที่ฟางกองใหม่สามารถเปิดให้กินได้เมื่อฟางกองแรกหมดพอดี

การใช้เป็นอาหารโค-กระบือ

นำฟางปรุงแต่งที่ฝังลม เพื่อลดก๊าซแอมโมเนียลงแล้ว มาให้สัตว์กินในปริมาณที่น้อย ๆ ก่อน ในกรณีที่สัตว์นั้นยังไม่เคยกินฟางปรุงแต่งมาก่อน โดยผสมกับฟางข้าวให้กิน หรือผสมกับวัสดุอาหารชนิด อื่น ๆ แล้วค่อย ๆ เพิ่มปริมาณฟางปรุงแต่งขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อให้ทั้งตัวสัตว์เองและจุลินทรีย์ในกระเพาะได้มีโอกาสปรับตัว การให้กินฟางปรุงแต่งควรให้กินให้หมดหลังนำออกใช้ภายใน 4 ชม. และควรมีน้ำให้สัตว์กินอย่างเต็มที่ โคสามารถกินฟางปรุงแต่งได้อย่างเต็มที่ประมาณ 2 - 2.5% ของน้ำหนักตัว

การให้สัตว์กินฟางปรุงแต่งอย่างเดียวเต็มที่ จะพอเพียงสำหรับการพุงน้ำหนักตัวไม่ไหลลงเท่านั้น ถ้าต้องการให้มีการเจริญเติบโตหรือให้ผลผลิต จำเป็นต้องเสริมอาหารที่มีคุณค่าสูงให้แก่สัตว์ด้วย เช่น โคมิน้ำหนัก 200 - 250 กก. ให้กินฟางปรุงแต่งวันละ 5 กก. ให้อาหารผสมโปรตีน 14% กินวันละ 1- 2 กก. หรือให้กินรำละเอียด 1.5 กก. จะทำให้โคมิน้ำหนักเพิ่มวันละประมาณ 400 กรัม แต่ถ้ากินฟางปรุงแต่งอย่างเดียวจะเพิ่มน้ำหนักได้วันละประมาณ 30- 35 กรัม เท่านั้น

